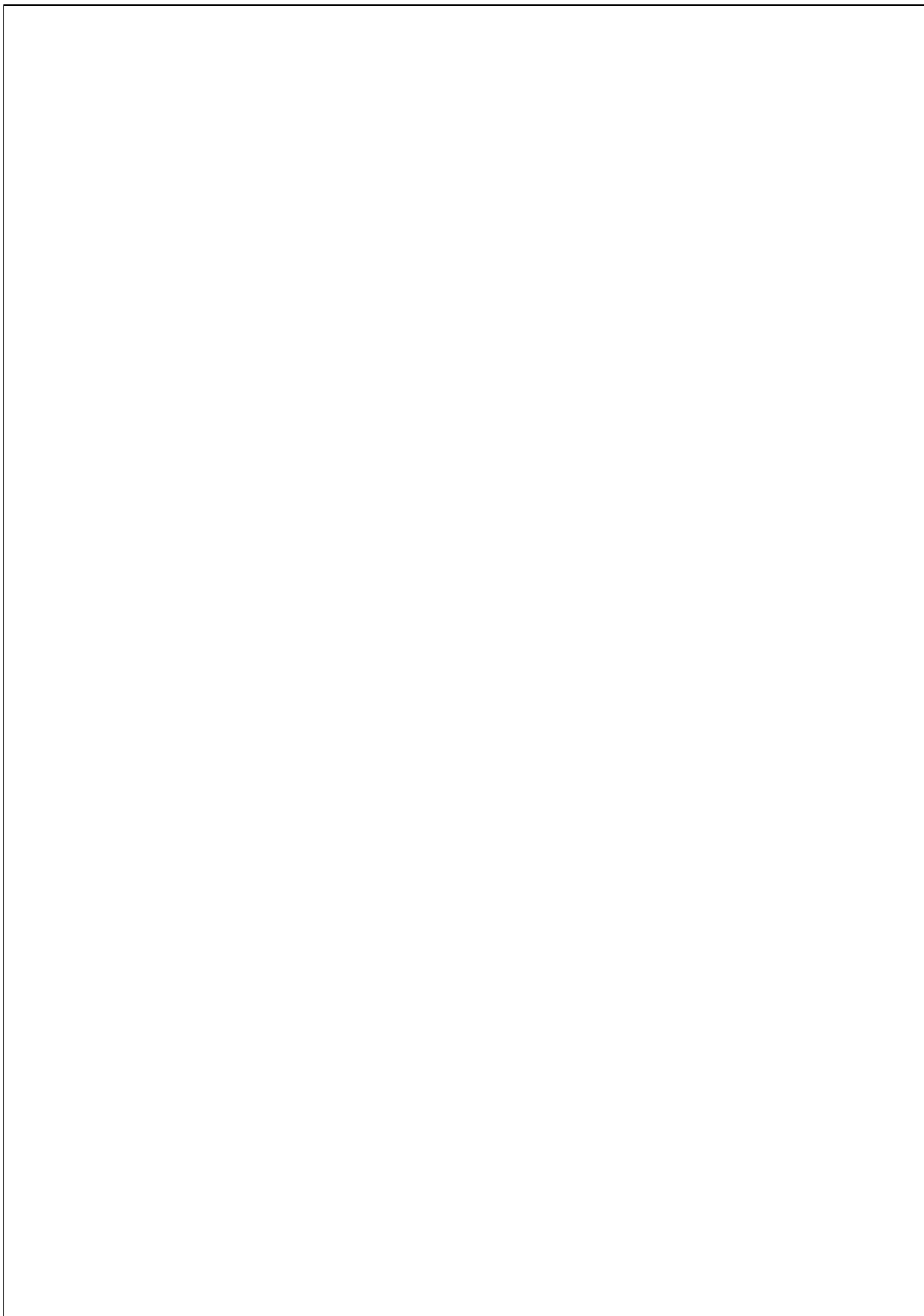

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/multimedia/153458,Dzieci-Wolynia-cykl-filmow-dokumentalnych.html>
27.02.2026, 20:09

[Następny](#)

[Powrót](#)

„Dzieci Wołynia” – cykl filmów dokumentalnych

Ostatni świadkowie okrutnej zbrodni wołyńskiej. Ludzie, którzy cudem uniknęli śmierci z rąk ukraińskich nacjonalistów.

29.10.2021

Szacuje się, że w latach 1939–1945 na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej z rąk nacjonalistów ukraińskich zginęło ponad 130 tys. osób narodowości polskiej. W bestialski sposób unicestwiono tysiące miejscowości oraz ich polskich mieszkańców, którzy żyli od pokoleń na kresach Rzeczypospolitej. Ci, którzy cudem uniknęli śmierci, dziś są ostatnimi świadkami okrutnej zbrodni wołyńskiej.

Dzieci Wołynia to cykl przedstawiający świadectwa ostatnich świadków okrutnej zbrodni. Ludzie, którzy cudem uniknęli śmierci z rąk ukraińskich nacjonalistów wspominają tamte wydarzenia, po to by ocalić pamięć o ofiarach dla przyszłych pokoleń Polaków.

„Styr, rzeka. Płynie tam kobieta, rozkrzyżowana na deskach, goła. Była tak spalona słońcem, że skóra jej była granatowa. Rozkrzyżowali ją na tych deskach i wrzucili do rzeki.”

Daniela Podgwiżd

„Chodziłem do kościoła jako ministrant i był tam ksiądz Grzesiowski, bardzo fajny człowiek. Jak przyjechali do niego Ukraińcy, w biały dzień, na dwóch koniach, wyprowadzili go z plebanii siłą, związali mu liną ręce, przytroczyli do siodła i wio... i tak długo jak zdążył stawiać kroki to stawiał, a jak już nie miał siły i padł to tak długo go ciągnęli... aż zgoniał”

Jerzy Moroz

„Nie jestem mściwa ani na Niemców ani na Banderowców, nie jestem mściwa, żeby ich skrzywdzić, odpłacić im, broń Boże. Dzięki Panu Bogu! Nie mogę tego zapomnieć, tak mnie serce boli, taki wielki żal, dlaczego taka nieprawość? Przecież oni też niby byli chrześcijanami”

Anna Osińska

Dowiedz się więcej o Bohaterach cyklu Dzieci Wołynia. Poznaj ich niesamowite historie!

O Mirosławie Donie:

Mirosław Don urodził się 10 sierpnia 1940 roku w Zastawiu, powiat Kostopol na Wołyniu. Wraz z rodziną przeżył rzeź dokonaną przez nacjonalistów ukraińskich w Zastawiu i Janówce. Jego ojciec Teofil, żołnierz polskiej samoobrony, został ciężko ranny, a 6 letni brat Jerzy zmarł z powodu głodu i wycieńczenia. Rodzina szukając ratunku i pomocy szpitalnej dla rannego ojca przedostała się do Warszawy, zamieszkała na warszawskiej Woli. 1 sierpnia wybuchło Powstanie Warszawskie. Rodzina Donów została wywieziona do obozu Dulag 121 w Pruszkowie. Po wojnie Donowie osiedlili się w Gwarzewie koło Poznania. Jako dorosły człowiek, aż do emerytury, Mirosław Don pracował w Zarządzie Portu Szczecin. Jest honorowym dawcą krwi i maratończykiem, który, w ciągu 35 lat przebiegł 130 tysięcy kilometrów.

O Kazimierzu Lachiewiczu:

Kazimierz Lachiewicz, syn Łucjana, urodził się 5 czerwca 1923 roku w Wólce Sadowskiej, gmina Kisielin, powiat Horochów. Należał do przedwojennej organizacji Krakusów. Był świadkiem napaści nacjonalistów ukraińskich na Wólkę Sadowską. Był żołnierzem 27 Dywizji Wołyńskiej Armii Krajowej – oddziału partyzanckiego „Łuna”. Następnie wcielony został do Armii Berlinga, a w 1944 roku, został ranny pod Czerniakowem. Jako żołnierz Wojska Polskiego brał udział w „Akcji Wisła”. Po wojnie zamieszkał w Koszalinie.

O Ryszardzie Brockim:

Ryszard Brocki, urodzony w 1935 w Hałach, gmina Antonówka, powiat Sarny. W 1943 był świadkiem napaści Banderowców na rodzinną wieś Hały. Wraz z ocalałymi mieszkańcami rodzina Brockich została wywieziona do Chemnitz w Niemczech. Dziadkowie Ryszarda Brockiego, którzy postanowili nie opuszczać Wołynia - zostali bestialsko zamordowani przez Ukraińców. Po II Wojnie Światowej Broccy znaleźli się w strefie amerykańskiej i otrzymali propozycje emigrowania do Kanady. Rodzina postanowiła wrócić do Polski i osiedliła się w województwie łódzkim.

O Kazimierzu Kosarzyckim:

Kazimierz Kosarzycki urodził się w 1932 roku we Chwojance, gmina Ludwipol, powiat Kostopol. Jego rodzinna wieś została doszczętnie zniszczona w 1943 roku przez ukraińskich nacjonalistów, mieszkańców sąsiedniej wsi. Kilka godzin przed napadnięciem o planach wymordowania Polaków, rodzinę Kosarzyckich uprzedził znajomy Ukrainiec, zapamiętany jako "Petryk". Ci, którzy zdecydowali się na natychmiastowe opuszczenie domów - ocalili...

O Jerzym Morozie:

Jerzy Moroz urodzony w 1936 roku w Brzuchowicach, koło Lwowa. Pierwsze lata życia wraz z rodzicami spędził w Baworowie w majątku Katarzyny hrabiny Baworowskiej. Hrabina była matką chrzestną Jerzego. Lata wojny Jerzy spędził w Pistyniu, w województwie tarnopolskim, gdzie był

świadkiem mordowania Żydów przez Niemców, zbrodni popełnianych przez nacjonalistów ukraińskich na Polakach oraz sowieckich prześladowań. Po wojnie wraz z matką i dziadkami zamieszkał w Wielkopolsce.

O Annie Osińskiej:

Anna Osińska z domu Żygadło urodzona w 1930 roku w Niemili, gmina Ludwipol, powiat Kostopol na Wołyniu. W nocy z 25 na 26 maja 1943 roku była świadkiem napaści nacjonalistów ukraińskich na swoją rodzinną wieś. W ciągu kilku godzin zamordowano, według relacji ocalałych mieszkańców, 176 osób, które spoczywają we wspólnej mogile. 13-letnia Anna Żygadło zachowała w pamięci obraz zmasakrowanych ciał i popalonych domostw. Rodzina Anny została wywieziona na przymusowe roboty do Austrii. Po wojnie zamieszkali w Gwarzewie koło Poznania.

O Genowefie Ziółkowskiej:

Genowefa Ziółkowska, z domu Paszkowska, urodzona w 1931 roku we Frankopolu, powiat Kostopol, córka sołtysa wsi Frankopol Franciszka Paszkowskiego. Jako jedyna ocalała z mordu na 6-cio osobowej rodzinie Paszkowskich, którego dokonali w czerwcową noc 1943 roku ukraińscy nacjonałiści. Po zakończeniu II Wojny Światowej zamieszkała w Damasławku.

O Stanisławie Horoszkiewicz:

Stanisław Horoszkiewicz, urodzony 1937 roku w Kruszewie, koło Parośli na Wołyniu. Jego rodzina była świadkiem mordów dokonanych przez sotnię UPA w Parośli, gdzie życie w jedną noc straciło 155 Polaków. Podczas ucieczki ze spalonej wsi był świadkiem śmierci swojego stryja Kazimierza Horoszkiewicza.

O Danieli Podgwizd:

Daniela Podgwizd urodzona w 1932 roku we wsi Zamczysko, powiat Dubno. Była świadkiem sowieckich prześladowań inteligencji polskiej, zbrodni niemieckich na żydowskiej ludności Ostrożca oraz mordów nacjonalistów ukraińskich dokonanych na Polakach. Wraz z rodziną szukała schronienia w okupowanym przez Niemców Łucku. Po II Wojnie Światowej zamieszkała na ziemiach zachodnich przyłączonych do Polski.

O Jadwidze Tunickiej:

Jadwiga Tunicka urodziła 26 stycznia 1924 roku we wsi Myszakowa na Wołyniu. Dom rodzinny bohaterki położony był przy granicy polsko-radzieckiej. W latach trzydziestych zaginął ojciec Jadwigi, został porwany i zabity przez Rosjan. W czasie II Wojny Światowej Jadwiga Tunicka była świadkiem mordów dokonanych na ludności polskiej przez nacjonalistów ukraińskich. W 1945

roku wraz z ocalałą rodziną osiedliła się na Dolnym Śląsku.

O Józefie Muchorowskiej:

Józefa Muchorowska z domu Żygadło urodziła się w 1931 roku na Wołyniu. Ojciec bohaterki był policjantem, któremu udało się w 1939 roku uchronić przez wywiezieniem na Syberię. W nocy z 8 na 9 września 1943 roku na Janówkę napadają nacjonaści ukraińscy. Po dramatycznej ucieczce rodzina Żygadłów chroni się w Starej Hucie. Józefa Muchorowska opisuje spaloną wieś rodzinną Janówkę, opowiada o bestialskim zamordowaniu szkolnej przyjaciółki Antoniny Leszeckiej.

O Ryszardzie Kłosińskim:

Ryszard Kłosiński urodził się 23 listopada 1935 roku w Sarnach na Wołyniu. W 1943 roku z jego szczęśliwego, dziecięcego życia znikają zamordowani przez Ukraińców dwaj bracia matki i niespełna 18 letni brat. Ojciec i matka bohatera wstąpili do oddziału "Wujka Bomby", Władysława Kochańskiego. Cała rodzina bierze udział w obronie Starej Huty. W 1944 roku Ryszard traci ojca, który ginie w potyczce z bulbowcami. Wraz z matką bezpowrotnie opuszczają Wołyń.

O Janie Rudnickim:

Jan Rudnicki urodzony w 1931 roku w Lewaczach na Wołyniu. Wspomina sielskie, dziecięce lata spędzone w polskiej wsi położonej przy dawnej granicy polsko -rosyjskiej. Opowiada o utracie wysadzonego przez Niemców domu i śmierci ojca. Relacjonuje wstrząsające chwile w trakcie próby napaści Ukraińców na Lewacze ocalałej dzięki odsiecz polskiej Samoobrony.

O Stefanii Opis:

Stefania Opis urodzona w 1931 w Wyrce na Wołyniu. Opowiada o napaści ukraińskich nacjonalistów na rodzinną wieś i o zamordowanych członkach rodziny. Wraz z bliskimi wywieziona została na roboty przymusowe do Niemiec, gdzie jako młoda dziewczyna była świadkiem gwałtów dokonywanych przez żołnierzy radzieckich na Niemkach. Po wojnie zamieszkała na Dolnym Śląsku.

O Stanisławie Srokowskim:

Stanisław Srokowski urodzony w 1936 w Hnileczu w dawnym województwie tarnopolskim. Wspomina lata dzieciństwa, przyjazne relacje Polaków z Ukraińcami i Żydami. Był świadkiem napaści nacjonalistów ukraińskich na Hnilecze i bezpowrotnej utraty rodzinnej wsi. Pisarz, poeta, pedagog. Na kanwie "Nienawiści" powstał scenariusz filmu fabularnego Wołyń w reżyserii Wojciecha Smarzowskiego.

Subskrybuj kanał IPNtv!

► <https://www.youtube.com/channel/UC5G4MtGuS9o88U9DjOan3yA>

Odcinek 16:

Odcinek 15:

Odcinek 14:

Odcinek 13:

Odcinek 12:

Odcinek 11:

Odcinek 10:

Odcinek 9:

Odcinek 8:

Odcinek 7:

Odcinek 6:

Odcinek 5:

Odcinek 4:

Odcinek 3:

Odcinek 2:

Odcinek 1:

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Obejrzyj